

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ЦИКЛУ РОМАНІВ СТІВЕНА
КІНГА «THE SHINING», «DOCTOR SLEEP» ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ
ПЕРЕКЛАДУ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0359-ап
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Переклад (англійський)
Єрохіна Дар'я Володимирівна

Керівник к.п.н., доц. Прус С. І.
Рецензент к.ф.н., доц. Чуян С. О.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно) –
перша англійська
Освітньо-професійна програма Переклад (англійський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

**В. о. завідувача кафедри теорії
та практики перекладу з
англійської мови**

Запольських С.П. _____

« _____ » _____ 20__

року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

СРОХІНІЙ ДАР'І ВОЛОДИМИРІВНІ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) Лінгвостилістичні засоби циклу романів Стівена Кінга “The Shining”, “Doctor Sleep” та проблеми їх перекладу

керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Прус Світлана Іванівна,
кандидат педагогічних наук, доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «23» квітня 2020 року № 483 – с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 1 грудня 2020 року.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту) теоретичні засади специфіки перекладу художнього тексту; тексти романів Стівена Кінга “The Shining”, “Doctor Sleep”.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): здійснити огляд теоретичних джерел щодо специфіки перекладу художнього тексту; проаналізувати лінгвостилістичні засоби в оригіналі та перекладі; виявити проблеми перекладу лінгвостилістичних засобів в романах Стівена Кінга “The Shining”, “Doctor Sleep”.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Прус С.І., к.п.н., доц.	09.06.2020	09.06.2020
Розділ 1	Прус С.І., к.п.н., доц.	02.09.2020	02.09.2020
Розділ 2	Прус С.І., к.п.н., доц.	01.10.2020	01.10.2020
Розділ 3	Прус С.І., к.п.н., доц.	01.10.2020	01.10.2020
Висновки	Прус С.І., к.п.н., доц.	20.10.2020	20.10.2020

6. Дата видачі завдання 04.02.2020

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх вивчення та аналіз; укладання бібліографії	лютий – квітень 2020	виконано
2	Добір фактичного матеріалу	травень 2020	виконано
3	Написання вступу	червень 2020	виконано
4	Написання теоретичного розділу	вересень 2020	виконано
5	Написання практичного розділу	жовтень 2020	виконано
6	Формулювання висновків	жовтень 2020	виконано
7	Проходження нормоконтролю	листопад 2020	виконано
8	Одержання відгуку та рецензії	листопад-грудень 2020	виконано
9	Захист	грудень 2020	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ Д.В. Єрохіна
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту)

_____ С.І. Прус
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ В. В. Погонєць
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота — 52 сторінки, 41 джерело.

Об’єкт дослідження: англомовні тексти циклу романів Стівена Кінга “The Shining”, “Doctor Sleep” та їх україномовний переклад.

Мета роботи: дослідження труднощів, що виникають у процесі перекладу лінгвостилістичних засобів на матеріалі романів “The Shining”, “Doctor Sleep” Стівена Кінга та їх україномовних перекладів, виконаних Олександром Красюком.

Теоретико-методологічні засади: ключові теорії специфіки перекладу художнього тексту та перекладацьких трансформацій (В. В. Виноградов, О. О. Селіванова, М. М. Бахтін, В. Н. Комісаров, Ж. Мунен, А. В. Мамрак).

Отримані результати: проведений аналіз продемонстрував, що для експресивності передачі атмосфери жаку в художньому творі автор текстів окрім загальноновживаної нейтральної лексики використовує лексику для мовної репрезентації емоцій, а саме: вигуківі слова та фрази, стилістичні тропи та лексику різних прошарків (діалектизми, вульгаризми, жаргонізми, терміни, сленгізми). Також, аналіз різних лексико-стилістичних трансформацій, використаних при перекладі романів Стівена Кінга “The Shining”, “Doctor Sleep” з англійської мови на українську, показав, що найбільш використовуваними стилістичними засобами являються метафора, епітети та порівняння. Загалом, перекладач виконав переклад стилістичних засобів за допомогою дослівного або буквального перекладу.

Ключові слова: *переклад художнього тексту, лінгвостилістичні засоби, лексичні засоби, стилістичні засоби.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ.....	6
1.1 Поняття перекладу та основних категорій перекладу.....	6
1.2 Художній текст як проблема перекладу.....	17
Висновки до Розділу 0.....	22
РОЗДІЛ 2 СИСТЕМА ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ В РОМАНАХ СТІВЕНА КІНГА “THE SHINING”, “DOCTOR SLEEP”.....	24
2.1. Жанрова своєрідність романів.....	24
2.2. Лінгвостилістична система засобів романів Стівена Кінга.....	26
Висновки до Розділу 2.....	31
РОЗДІЛ 3 ВІДТВОРЕННЯ СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТВОРІВ СТИВЕНА КІНГА В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ.....	32
3.1 Лексико-стилістичні особливості та способи їх перекладу.....	32
Висновки до Розділу 3.....	40
ВИСНОВКИ.....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	43

ВСТУП

Дана дипломна робота присвячена дослідженню лінгвостилістичних мовних засобів в романах Стівена Кінга “The Shining”, “Doctor Sleep” в оригіналі та перекладі.

Проблема перекладу художнього тексту завжди була і лишається однією з найбільш актуальних проблем літературознавства і мовознавства. У своїх працях цю проблему досліджували такі науковці, як Я. Рецкер, В. Комиссаров, Л. Бархударов, В. Виноградов та ін.

Сучасна культура будь-якого народу не може існувати без художнього перекладу, адже переклад художніх текстів дозволяє читачам зануритись у культуру іншого народу та поглибити власні знання. Таким чином виникає взаємодія культур та збагачення мови й літератури. Переклад художніх текстів вимагає від перекладача певних зусиль та навичок, щоб обрати адекватні засоби перекладу — що у свою чергу визначає **актуальність** даного дослідження.

Об’єктом дослідження є тексти творів Стівена Кінга “The Shining” та “Doctor Sleep” в оригіналі та перекладі на українську мову.

Предметом дослідження є стилістичні особливості романів Стівена Кінга та їх відтворення у перекладі.

Мета запропонованої дипломної роботи полягає у дослідженні труднощів, що виникають у процесі перекладу стилістичних фігур на матеріалі романів “The Shining”, “Doctor Sleep” Стівена Кінга та їх україномовних перекладів, виконаних Олександром Красюком. Вона реалізується у виконанні наступних завдань:

- 1) дослідження специфіки художнього тексту;
- 2) уточнення поняття перекладацьких трансформацій;
- 3) виявлення лінгвостилістичних засобів у англійськомовних текстах романів Стівена Кінга;

- 4) визначення особливостей їх перекладу та змін, які виникають у процесі перекладу.

Матеріалом дослідження став ряд прикладів англійською мовою з романів Стівена Кінга “The Shining”, “Doctor Sleep” та їх україномовний переклад.

Методи дослідження зумовлені його метою та завданням праці і ґрунтується на засадах комплексного застосування загальнонаукових: аналізу та синтезу – для відбору релевантного теоретичного матеріалу; індуктивно-дедуктивного методу – для спостереження, опису та лінгвостилістичних трансформацій; дескриптивний метод – для опису всіх етапів дослідження, висвітлення поняття та функції художнього тексту; кількісний метод – з метою встановлення повторюваності, домінування співвідношення трансформацій у текстах. У праці застосовано прийоми лінгвістичного спостереження, систематизації. Відбір прикладів для аналізу здійснювався згідно з установленими критеріями методом суцільної вибірки.

Методологічною базою дослідження перекладацьких трансформацій у художньому тексті слугували роботи таких науковців як: В. В. Виноградов, О. О. Селіванова, М. М. Бахтін, В. Н. Комісаров, Ж. Мунен, А. В. Мамрак.

Наукова новизна дослідження полягає в узагальненні аспектів щодо адекватності художнього перекладу творів Стівена Кінга, а також у виявленні особливостей втілення образного простору твору в українському перекладі, у прагненні до осмислення проблеми адекватної передачі мови автора художнього тексту.

Теоретичне і практичне значення проведеного нами дослідження визначається можливістю здійснення подальших наукових розробок в галузі вивчення лінгвостилістичних засобів на основі отриманих у результаті аналізу відомостей, застосування цих даних в практичних цілях для інтерпретації художніх текстів в жанрі хоррор. Дані дослідження також можуть бути використані для подальшого вивчення в курсах лекцій теорії практики перекладу.

Апробація роботи. Основні результати проведеного дослідження оприлюднені та опубліковані в матеріалах збірника «Нова філологія» № 75 (2019) Запорізького Національного Університету [Андрєєва, Єрохіна 2019, с. 10-15]

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У вступі обґрунтовується вибір теми дипломної роботи, її актуальність і наукова новизна, встановлюються об'єкт і предмет дослідження, визначається мета і завдання, які передбачають її реалізацію, теоретико-методологічну базу, а також апробація і структура роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про художній текст та його функції, розглядається проблематика перекладу художнього тексту.

У другому розділі розглядаються та аналізуються лексичні засоби на матеріалі текстів романів Стівена Кінга “The Shining”, “Doctor Sleep”.

Третій розділ містить аналіз лінгвостилістичних прийомів циклу романів “The Shining”, “Doctor Sleep” визначення їхньої функції у художньому творі, перекладацькі трансформації, які використав перекладач.

У висновках подані узагальнені результати дослідження.

Загальна кількість сторінок 52. Список використаних джерел налічує кількість 41 позицію.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

1.1 Поняття перекладу та основних категорій перекладу

На сьогоднішній день велика кількість людей зацікавлена в культурі інших народів. Задля кращого розуміння один одного ми використовуємо переклад. За відомостями академічного словника української мови, вирізняють кілька визначень поняття переклад. А саме: процес передачі змісту оригіналу на іншу мову; або, літературний твір, текст, перекладені з однієї мови на іншу. Переклад також означає дію відтворення певної інформації різними способами з мови оригіналу на мову перекладу.

В свою чергу переклад забезпечує міжкультурну комунікацію. Іншими словами переклад являється гарантом міжкультурних взаємин. Переклад був важливим фактором в найрізноманітніших сферах життя з давніх часів. І в залежності від епохи та становлення перекладознавства як науки, змінювалося і центральне визначення поняття перекладу.

Для перекладознавців важливо розуміти сутність поняття переклад як у широкому так і в конкретному сенсі, оскільки прийняте за основу визначення перекладу — це як фундамент всіх подальших думок, аналізу і практики перекладу.

Так, Виноградов В. С. розглядає переклад як багатозначне поняття. Він вважає, що “переклад” включає в себе два термінологічні значення. Перше з них визначає розумову діяльність, процес передачі змісту, вираженого однією мовою, засобами іншої мови. Друге називає результат цього процесу – текст усний або письмовий. Хоча ці поняття й відрізняються, вони являють собою діалектичну єдність, одне не мислиться без іншого [Виноградов 2001, с. 224].

На погляд Н.Д. Гарбовського переклад можна описати як «суспільну функцію комунікативного посередництва між людьми, які користуються різними мовними системами, що реалізується в ході психофізичної діяльності білінгва з відображення реальної дійсності на основі його індивідуальних здібностей інтерпретатора, що здійснює перехід від однієї семіотичної системи до іншої з метою еквівалентної, тобто максимально повної, але завжди часткової, передачі системи смислів від одного комуніканта іншому» [Гарбовский 2004, с. 544].

Слід підкреслити, що дефініції терміну переклад різняться і звлежить від дослідницьких цілей і поглядів ученого та його приналежності до тієї чи іншої наукової школи. До того ж, один з основоположників російського перекладознавства, прибічник денотативної теорії перекладу О. В. Федоров, для якого матеріалом аналізу «служують тільки тексти як мовленнєві утворення», наголошує, що переклад означає вміння «висловити правильно та повно засобами однієї мови те, що вже висловлено раніше засобами іншої мови» [Федоров 2002, с. 418]. Послідовники денотативних поглядів на переклад вважають його процесом опису за допомогою мови перекладу денотатів, описаних мовою оригіналу.

На думку В. Н. Комісарова, переклад є «складним багатограним явищем, окремі аспекти якого можуть бути предметом дослідження різних наук, таких як психологія, література, історичне перекладознавство» [Комиссаров 1990, с. 6].

Український перекладач, мовознавець та літературний критик І. В. Коронець вважав, що «переклад – це одне з найдавніших занять людини. Усі стосунки між державами підтримувались за безпосередньою допомогою так званих “товмачів”, які були одними з найосвіченіших членів свого суспільства. Але аж до останнього століття переклад був справою дещо інтуїтивною» [Коронець 2008, с. 25].

Інший український науковець та професор А. В. Мамрак визначає переклад «як один з видів мовної діяльності, що зводиться до процесу передачі

думок, висловлених однією мовою засобами іншої. Це процес взаємодії двох мов. Переклад – це розумова діяльність, процес передачі змісту, висловленого однією мовою, засобами іншої мови та результат цього процесу. Переклад викликаний суспільною необхідністю процес і результат передачі інформації (змісту), вираженої в письмовому або усному тексті однією мовою, за допомогою еквівалентного тексту іншою мовою» [Мамрак 2019, с. 35].

Намагалися дати визначення перекладу не тільки українські та російські вчені, але й зарубіжні.

На глибоке переконання Й. В. Гете, переклад – «один з найбільш важливих і найбільш суттєвих засобів спілкування між людьми». Навіть важко уявити собі, скільки інформації, цілих пластів чужомовної культури, духовного багатства втрачала б світова цивілізація у випадку відсутності перекладу як явища.

Одним з найперших, хто зацікавився перекладацькою проблематикою був французький мовознавець Ж. Мунен. В своїх творах, статтях він розглядав історію перекладу та мав за мету розкрити можливості використання різних методи дослідження та аспектів для вирішення перекладацьких проблем.

«Переклад – це мовний контакт і одночасно явище білінгвізма. Але цей особливий випадок білінгвізма на перший погляд може здатися нецікавим в силу того, що він відхиляється від норми. Хоча переклад і є беззаперечним явищем мовного контакту, його слід було б описувати як статистично рідкісний випадок, коли супротив звичним наслідкам білінгвізма він є свідомішим та більш організованим. Це випадок, коли білінгвіст свідомо веде боротьбу з кожним проявом відхилення від лінгвістичної норми, з проявами інтерференції...» [Мунен 1978, с.37].

Щодо суті перекладацької діяльності Ж. Мунен вважав, що переклад являється творчим ремеслом, яке має наукове підґрунтя [Мунен 1978, с.36-41].

Оскільки дослідження перекладу базується на перекладацькій діяльності, тому об'єктом перекладу можуть бути твори різних функціональних стилів. Для кожного стилю використовується певний вид

перекладу. Зокрема, художня література послуговується художнім перекладом, особливості якого будуть розглядатися в даному розділі.

Крім сюжету та лінгвостилістичних засобів, які стосуються граматики та стилю, важливо, щоб перекладач вмів інтерпретувати текст оригіналу. Завдання перекладача полягає у тому, щоб розтлумачити змістову та смислову сторони художнього твору та залишити його цілість. Перекладач, як і автор тексту — митець. Повноцінне розкриття змісту тексту, це - «не просто витягти змістовну інформацію про зовнішній світ, але й усвідомити механізми її кодування та обґрунтувати правомірність і продуктивність використовуваних прийомів і способів декодування інформації» [Псурцев 2002, с. 16-26].

Насамперед потрібно передати стильову та змістову близькість, адекватність тексту перекладу та тексту оригіналу. Відбувається повна доцільна розумна заміна тексту оригіналу текстом перекладу. Перекладач прирівнюється до автора. Ось чому в умовах сьогодення перекладачі й досі відіграють важливу роль і не втрачають актуальності. Перекладачі несуть в собі індивідуальність і відчуття самого автора на відміну від автоматизованого способу перекладу.

Французький перекладач, письменник і гуманіст Етьєн Доле вивчав взаємовідношення між автором і перекладачем. Найвідомішою роботою Доле став трактат «Про те, як якісно перекладати з одної мови на іншу». Його п'ять принципів перекладу стали п'ятьма заповідями для усіх перекладачів світу.

1. Досконало, точно та коректно володіти цільовою та вихідною мовами, тобто знати мову перекладу та перекладну мову;
2. уникати дослівного перекладу;
3. близько до ідеалу розуміти смисл тексту й наміри автора;
4. застосовувати під час перекладу праці загальноживані форми мовлення;
5. досягти цілісне відтворення ідейного змісту оригіналу, правильно передати загальні враження, а не лише передати точне розташування слів у реченні. [Бархударов 1975, с. 239].

У 1790 р. англійський дослідник А. Тайлер теж висунув основні вимоги, яких мають дотримуватись перекладачі під час перекладу, зокрема такі:

- 1) переклад повинен повністю передавати зміст оригіналу;
- 2) стиль і манера перекладу мають відповідати першоджерелу;
- 3) переклад повинен досить легко читатися – як оригінал. [Бархударов 1975, с. 190].

Хоч ці принципи здаються нам досить очевидними, вони не втратили своєї актуальності та значущості навіть сьогодні.

Різними науковцями було запропоновано широке коло дефініцій понять «адекватність» та «еквівалентність». Одні вважають їх синонімами, інші – взаємно поглинаючими, а треті – взаємовиключними поняттями.

Існують також і схожі поняття в перекладознавстві як відповідність, схожість текстів. Частина науковців вважають ці поняття синонімічно схожими, інші погоджуються з думкою Н. Комісарова, що адекватність та еквівалентність перекладу не є ідентичними поняттями. Адекватність несе у собі ширший смисл та більш нормативний, оціночний характер, прирівнюється до “гарного” перекладу. Натомість, еквівалентність — це смислова відповідність або спільність одиниць мови та мовлення. [Комиссаров 2004, с. 56]

Досі ведуться суперечки щодо трактування поняття адекватності, автори концепції щодо адекватності перекладу А.В. Федоров [Федоров 2002, с. 87] та Я.І. Рецкер, визначили наступні критерії адекватного перекладу:

1. точний переклад змісту твору рівноцінними лінгвостилістичними засобами, які не спотворюють смисл, а мають аналогічні функції у вихідній мові;
2. повна передача змісту тексту [Рецкер 2004].

За теорією Н. Складчикової, є чотири параметри адекватності перекладу:

- параметр адекватності передачі семантичної інформації;
- параметр адекватності передачі емоційно-оціночної інформації;
- параметр адекватності передачі експресивної інформації;

- параметр адекватності передачі естетичної інформації [Складчикова 1985, с. 21–29].

Щодо такої категорії як еквівалентність, то це завжди поняття відносне, і рівень відносності може бути дуже різним. Ступінь зближення з оригіналом залежить від багатьох чинників: від майстерності перекладача, від особливостей мов і культур, що зіставляються, епохи створення оригіналу і перекладу, способу перекладу, характеру перекладних текстів. Німецький теоретик перекладу А. Нойберт висуває ідею „комунікативної еквівалентності”, яка характеризує текст перекладу як такий, у якому збережена комунікативна цінність [Neubert 1985, p. 143-145].

Головне в будь-якому перекладі – це передача змістової інформації тексту. Одне з головних завдань перекладача полягає в максимально повній передачі змісту оригіналу, і, як правило, фактична спільність змісту оригіналу й перекладу дуже значна.

Крім таких термінів, як «адекватний переклад» та «еквівалентний переклад», використовуються також такі поняття, як «точний переклад», «буквальний переклад» і «вільний переклад». Тож підведемо підсумки:

Адекватним називається переклад, який забезпечує прагматичні завдання перекладацького акту на максимально можливому для досягнення цієї мети рівні еквівалентності, дотримуючись жанрово-стилістичних вимог до текстів цього типу і відповідаючи суспільно визнаній конвенційній нормі перекладу. У нежорсткому вживанні «адекватний переклад» – це «гарний» переклад, який виправдовує очікування й надії комунікантів та осіб, що оцінюють якість перекладу.

Еквівалентним називається переклад, який відтворює зміст іншомовного оригіналу на одному з рівнів еквівалентності. Під змістом оригіналу розуміється вся інформація, що передається, включно з денотативним, конотативним значеннями та прагматичним потенціалом тексту. Будь-який адекватний переклад має бути еквівалентним, але не кожний еквівалентний переклад буде адекватним.

Точним називається переклад, у якому еквівалентно відтворена лише предметно-логічна частина змісту оригіналу за можливих відхилень від жанрово-стилістичної норми. Точний переклад може бути визнаним адекватним, якщо завдання перекладу зводиться до передання фактичної інформації про оточуючий світ. Еквівалентний переклад завжди має бути точним, а точний переклад – лише частково еквівалентним.

Буквальним є переклад, який відтворює комунікативно нерелевантні (формальні) елементи оригіналу, внаслідок чого викривляється реальний зміст оригіналу. Буквальний переклад не є адекватним і припускається лише у тому разі, коли перед перекладачем поставлене прагматичне завдання відтворити в перекладі формальні особливості побудови висловлювання в оригіналі. У такому разі буквальний переклад може супроводжуватися поясненнями або адекватним перекладом, який розкриває дійсний зміст оригіналу.

Вільним називається переклад, який виконано на нижчому рівні еквівалентності, ніж той, якого можна досягти за цих умов перекладацького акту. Вільний переклад може бути адекватним, якщо він відповідає іншим нормативним вимогам перекладу і не пов'язаний з істотними втратами в переданні змісту оригіналу.

Отже, суть перекладу полягає у відтворенні ідеї та змісту вихідного тексту, збереженні стильової своєрідності оригіналу, сутності та цілісності. Задля створення адекватного перекладу, перекладачеві доведеться передати усі помисли, почуття та відчуття автора, залишити аналогічний емоційний вплив до читача, відтворити єдність змісту і форми оригіналу засобами іншої мови, не порушуючи при цьому жодних норм, і виконати точний переклад, без усіляких неприпустимих перекручень. Перекладач повинен здійснювати комунікацію між окремими людьми на основі знань і розуміння мов. Без знання культурного середовища жодна комунікація неможлива взагалі. Для перекладача важливе володіння всім лексичним матеріалом мови, всім набором фонових знань, і кількість цих фонових знань тим більша, чим більше

розходження між культурами. Сфера діяльності перекладача – це єдине ціле: воно об'єднує мову, культуру, людину.

Виконуючи переклад з мови оригіналу на іншу мову, у нашому випадку з англійської мови на українську мову виникають певні проблеми. А саме виникають складнощі пов'язані із відмінностями в лексичній та граматичній структурі мов, оскільки вони мають як спільні, так і відмінні риси.

Саме розбіжності в будові мов, у наборі їхніх граматичних категорій, форм та конструкцій і становлять труднощі при перекладі. Тому, перекладач повинен зробити текст образним і яскравим з точки зору жанру. Адже, у сучасній лінгвістиці мовленнєві жанри набувають спільні змістові ознаки у різних мовах. Практична діяльність перекладача полягає у відмінному знанні особливостей різних мовленнєвих жанрів обох мов, як української так і англійської, і також, він повинен бути проінформований щодо принципів передачі цих особливостей перекладаючи художній текст. До цих особливостей можна віднести певні виражальні засоби.

Іноколи виникає проблема неперекладності тексту, тобто деякі висловлювання в одній мові не мають еквівалента в іншій мові. Ці висловлювання вважаються лексичними одиницями, що не мають схожого поняття у мові на яку перекладаються. Це означає, що для слова або фрази у вихідній мові не існує точного еквівалента в мові перекладу. В цьому випадку для передачі сенсу перекладач може вдаватися до перекладацьких трансформацій.

У першу чергу важливо уточнити зміст поняття “перекладацькі трансформації”.

За визначенням, наведеним у лінгвістичній енциклопедії О. О. Селівановою, трансформація є основою більшості прийомів перекладу, яка полягає у зміні формальних (лексичні або граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі [Селіванова 2008, с. 536].

Взагалі цей термін використовується у багатьох галузях мовознавства і має безліч різноманітних визначень. Щоб дати визначення терміна перекладацька трансформація, необхідно спочатку зрозуміти зміст, який міститься в ньому. Різні вчені (Л. С. Бархударов, О. Д. Швейцер, Я. Й. Рецкер, В. М. Комісаров, Л. К. Латишев та ін.) по-різному інтерпретують це поняття.

«Прийоми логічного мислення, за допомогою яких ми розкриваємо значення іншомовного слова в контексті і знаходимо йому російську відповідність, яка не збігається зі словниковим» так визначає перекладацькі трансформації Я. І. Рецкер [Рецкер 2004, с. 136]. Основоположником перекладацьких трансформацій можна вважати Я. І. Рацкера. Але існує велика кількість тлумачень поняття “перекладацька трансформація”. Науковці інтерпретують термін “перекладацька трансформація” різними словами, такими як відповідність, перетворення, заміна, відступи від структурного та семантичного паралелізму між текстом оригіналу і текстом перекладу на користь їх рівноцінності.

Нині нараховують безліч класифікацій перекладацьких трансформацій запропонованих різними науковцями. Наприклад, Л. К. Латишев запропонував класифікацію перекладацьких трансформацій за характером відхилення від міжмовних відповідностей.

Він поділяє трансформації на морфологічні – заміна однієї категоріальної форми іншою або декількома; синтаксичні – зміна синтаксичної функції слів і словосполучень; стилістичні – зміна стилістичного забарвлення відрізка тексту; семантичні – зміна не тільки форми вираження змісту, а й самого змісту, а саме, тих ознак, за допомогою яких описана ситуація; змішані – лексико-семантичні та синтаксично-морфологічні [Латишев 1986, с. 46].

А ось, Л. С. Бархударов розрізняє трансформації за формальними ознаками: вилучення, заміна, додавання, перестановка. Але, Л. С. Бархударов наголошує що ця класифікація умовна. Перестановка — зміна порядку та розташування мовних одиниць у тексті перекладу. Вилучення —

трансформація в результаті якої, під час перекладу деякі слова або частини речення вилучаються. Що є результатом відмінних принципів побудови українських та англійських речень. Додавання - граматико-синтаксична трансформація, в результаті якої збільшується кількість мовних одиниць в реченні, можуть додаватися іменники, дієслова, прикметники та словосполучення. Трансформація додавання полягає у введенні в переклад лексичних елементів, що відсутні в оригіналі, для правильної передачі смислу речення, що перекладається, та дотримання мовленнєвих норм, що існують в культурі мови в перекладі. Заміна використовується при зміні частин речень, частин мови та лексичні заміни (конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, компенсація). Названі трансформації використовуються для передачі більш логічного смислу тексту оригіналу і зумовлені мовними нормами побудови синтаксичної одиниці [Бархударов 1975, с. 122-147].

В. Н. Комісаров вважає, що перекладацькі трансформації - це способи перекладу, які вже використовував перекладач при перекладі різних текстів у випадках, коли відповідність слів відсутня або не можливе використання терміну за умовами контексту [Комиссаров 2004, с. 44].

Перекладацькі трансформації тлумачаться О. Д. Швейцером, як [Швейцер 1970, с. 215] міжмовні операції перевираження смислу. Він розрізняє такі групи трансформацій [Швейцер 1970, с. 113]:

1) трансформації на компонентному рівні семантичної валентності у разі застосування різного роду замін. Наприклад, заміна морфологічних засобів лексичними, іншими морфологічними, синтаксичними, фразеологічними та інші;

2) трансформації, що здійснюються на преференційному рівні, а саме:

- конкретизація (або гіпонімічна трансформація);
- генералізація (гіперонімічна трансформація);
- заміна реалій (інтергіпонімічна трансформація);
- переклад за допомогою реметафоризації (синекдохічна трансформація);
- метонімічні трансформації;

- реметафоризації (заміни однієї метафори іншою);
- деметафоризації (заміни метафори її антиподом - неметафорою);
- комбінації вищезазначених трансформацій;

3) трансформації на стилістичному рівні: компресія і розширення.

Під компресією О. Д. Швейцер розуміє, еліпсис, як семантичне стягнення, опущення надлишкових елементів і лексичне згортання.

До того ж більшість дослідників сходиться у необхідності розділяти перекладацькі трансформації на лексичні, граматичні, стилістичні. При цьому автори зауважують, що трансформації можуть поєднуватися одна з однією, приймаючи характер складних комплексних трансформацій. Між різними типами трансформацій немає глухої стіни, одні й ті ж трансформації можуть іноді являти собою спірний випадок, їх можна віднести до різних типів [Швейцер 1970].

А. Фітерман та Т. Левицька виділяють три типи перекладацьких трансформацій:

- а) Граматичні трансформації. Сюди належать такі прийоми: перестановки, опущення і додавання, перебудови та заміни пропозицій;
- б) Стилiстичні трансформації. До цієї категорії можна віднести такі прийоми, як синонімічні заміни та описовий переклад, компенсація та інші види замін;
- в) Лексичні трансформації. Тут треба говорити про заміну і додавання, конкретизації і генералізації пропозицій [Черноватий 2007, с. 56].

Наприклад, Р. Мiньяр-Бiлоручев [Мiньяр-Белоручев 1996, с. 98-127] називав три види трансформацій:

- Лексичні - він відносить прийоми генералізації і конкретизації;
- Граматичні – пасивізації, заміну частин мови і членів речення, об'єднання пропозицій або їх членування;
- Семантичні – метафоричні, синонімічні, метафоричні заміни, логічний розвиток понять, антонімічний переклад і прийом компенсації.

А. Шевнін і Н. Серов [Латышев 1998, с. 52], у своїй класифікації виділяють два основних типи перекладацьких перетворень:

1. лексичні трансформації, до яких вони відносять такі способи, як компенсація, антонімічний переклад, конкретизація, заміна причини слідством і генералізація;
2. граматичні трансформації, до яких вони відносять опущення, перестановки, додавання та транспозиції.

В. Щетинкін, виділяє такі різновиди перекладацьких трансформацій:

1. лексичні (конкретизація, антонімічний переклад, ампліфікація, генералізація, смислове узгодження, адаптація, компенсація, експлікація);
2. стилістичні (цей вид перекладацької трансформації - один загальний прийом, який називається модуляція);
3. граматичні (В. Щетинкін поділяє всі трансформації даного типу на чотири підтипи – перестановки, опущення, заміни, додавання).

Ми можемо підсумувати, що В. Щетинкін говорить більше про стилістичні різновиди трансформацій. Тоді, як його колеги (А. Шевнін і Н. Серов) говорять лише про граматичні та лексичні перетворення. Погляди А. Шевніна, Н. Серова і В. Щетинкіна схожі, оскільки граматичними прийомами вони вважають додавання, опущення, перестановки, а до лексичних відносять антонімічний переклад, конкретизацію, опущення, додавання, генералізацію, компенсацію.

Можемо зробити висновок, що вчені та лінгвісти мають різні думки, щодо різновидностей трансформації.

1.2 Художній текст як проблема перекладу

На наш погляд питання перекладу художнього тексту не можливо вирішувати поза контекстом поняття художній текст. Розглянемо деякі визначення художнього тексту.

За визначенням Ю. Солодуба, художній текст - це текст, основною функцією якого є естетична дія на читача або на слухача [Солодуб 2005, с. 296]. Тож художні тексти мають абсолютно інший естетичний статус. Вони і суспільством зберігаються довше, ніж інші тексти. Реципієнтом художнього тексту може виступати будь-яка людина, але для цього необхідно виявити цікавість до тексту, захотіти сприйняти його [Федоров 2002, с. 418].

Художній текст як складне явище стає об'єктом аналізу не лише традиційної лінгвістики, але і психології, антропології, філософії, культури, логіки, текстології. Розглянемо деякі погляди на структуру художнього тексту. А. Потебня виділяє три складові частини художнього твору, співвідношенні, на його думку, з елементами «слова з живим уявленням». Це, по-перше «зміст (або ідея), що відповідає чуттєвому образу або розвиненому з нього поняттю»; по-друге, «внутрішня форма, образ, який указує на цей зміст, що відповідає уявленню (яке теж має значення тільки як символ, натяк на відому сукупність чуттєвих сприйнять або на поняття)» і, «зовнішня форма, в якій об'єктивувався художній образ» [Потебня 1990, с. 173].

До того ж, Т. Заботіна виділяє три елементи тексту: зміст, смисл і словесна (знакова) форма. Дослідниця виділяє такі компоненти художнього тексту: змістовний простір, смисловий простір і простір засобів виразу [Заботіна 1992, с. 54-65].

Художній текст різниться від будь-якого іншого тексту тим, що несе в собі певну ідею. Своїм текстом автор намагається щось сказати. Якщо на плечі автора текстів лягає завдання написати твір у власному стилі з використанням різних засобів, то завдання перекладача більш складніше, тому що він не повинен відходити від певних норм. По-перше, він зобов'язаний володіти семантикою слів на високому рівні, як рідною мовою, так й іноземною. Зокрема, перекладач повинен мати достатньо знань в різних областях науки, а саме, в лінгвістиці, психології, історії, етнографії, філософії, суспільних та фундаментальних науках, тому що, сфера діяльності перекладача також спрямована на отримання нових знань. По-друге, перекладач мусить вміти

уявляти або занурювати себе в конкретну ситуацію або ж суспільне середовище в якому виник сам твір. Тільки за таких обставин може існувати переклад тексту. Якщо автор доніс читачеві ідею, можна вважати, що текст працює.

Спеціаліст із художнього перекладу, поза всяким сумнівом, має бути близько знайомим із культурою та менталітетом носіїв мови, інакше читач не зрозуміє не тільки авторський задум, а й настрій книги, світогляд, стиль і особливості мови автора, тобто все, що є важливим при читанні художньої літератури. Тому, читаючи високоякісний переклад, ми отримуємо задоволення, не замислюючись, що автор писав текст іншою мовою. Важливо і те, що читацьке сприйняття багато в чому залежить від підтексту, національної культури та інших факторів, але професіонал завжди все це враховує. Більш того, перш ніж почати літературний переклад, перекладач присвячує чимало часу осмисленню неадаптованого тексту.

Дослідження естетичної функції мови передбачає єдність лінгвістичного і стилістичного аналізів, створює комплексний лінгвостилістичний аналіз того, чим і як створюється неповторна оригінальність літературного твору.

Наведемо з цього приводу думку Л. В. Щерби «стилістично забарвлене слово подібне до краплі фарби, що була додана у склянку чистої води і забарвила її всю» [Щерба 1958, с.23]. Отже, слово існує в системі, проте воно живе і працює в контексті, де воно входить у мережу взаємопов'язаних мовних засобів, передаючи думки, почуття, емоції.

Такої ж думки дотримується М. Бахтін, який пише «специфіка художнього тексту не може бути зведена лише до елементів його мовної структури, оскільки немає жодних виключно «поетичних або художніх мовних одиниць самих по собі, вони набувають художності в рамках специфічної художньої діяльності. Естетичний компонент не є ні поняттям, ні словом, ні зоровим уявленням, а є своєрідним естетичним утворенням, здійснюваним у поезії з допомогою слова, в образотворчих мистецтвах з допомогою зорового сприйняття матеріалу» [Бахтин 1975, с. 38].

Ми вважаємо, що художній твір є предметом стилістичної інтерпретації, тобто дослідження значень мовних одиниць, що являють собою об'єктивну реальність, в якій виявляються образи та ідеї, що знаходять свій вираз у незвичайній від інших словесних творів формі.

Крім естетичної функції, переклад виконує дві інші важливі функції: інформативну (посередницьку) і творчу. Традиційно вважалося, що основною функцією перекладу є посередницька, оскільки теорія художнього перекладу не виходила за межі національно-літературного процесу. До перекладу ставилися вимоги найадекватнішої передачі іншонаціональних цінностей, тотожності перекладу й оригіналу, існувала дилема перекладу “правильного і некрасивого” та “вільного і красивого”. Як прояв міжлітературного контакту переклад можна вважати прикладом “впливу” або сприйняття.

У певних літературних ситуаціях активізується творча функція перекладу. Це відбувається в умовах тісної літературної спільності, яку утворюють дві чи кілька літератур і в межах якої функціонує частковий чи повний білінгвізм або полілінгвізм. При цьому відбувається активізація партнерського ставлення перекладача до оригіналу, обумовлена прагненням до актуалізації художніх цінностей оригіналу в історико-літературній системі літератури, що приймає. Інформаційна функція відходить на другий план, а перше місце посідає двомірна, подвійна, тобто вища, збагачена рецепція оригіналу. Оригінальний твір і його переклад сприймаються як два різні твори. Результатом сприйняття є двомовні видання, які дають читачам можливість якнайповніше порівняти оригінал і переклад, простежити роботу перекладача, оцінити її з позицій точності і правильності, використання художніх прийомів і засобів, подібності і відмінності оригіналу і перекладу.

Так наразі розглянемо проблеми художнього перекладу.

Одна з проблем художнього перекладу — співвідношення контексту автора і контексту перекладача. У художньому перекладі контекст перекладача наближається до контексту автора. Критерієм співпадання або розходження контекстів є співвідношення даних з літератури та даних

дійсності. Автор іде від свого сприйняття дійсності до закріпленого словами образу. Тобто, якщо переважають дані дійсності, то ідеться про авторську діяльність. Перекладача іде від існуючого тексту і відтворюваної в уяві дійсності через власне сприйняття до нового образного втілення. Тобто якщо переважають дані літературного походження, то йдеться про контекст перекладача. Інакше кажучи, в перекладі також замішана особистість перекладача, його схильність продемонструвати чи не продемонструвати усі особливості оригіналу.

Наступна проблема художнього перекладу — проблема точності та вірності. Кожен акт перекладу супроводжується тими чи іншими труднощами. При перекладі твору перед перекладачем постає проблема неспівпадання у смислового навантаженні та стилістичній виразності слів та зворотів різних мов. Художній твір повинен перекладатися не від слова до слова, а від ланки ідейно-образної структури оригіналу до відповідної ланки перекладу.

Отже, художній текст — один із найглядніших проявів міжкультурної взаємодії. Актуальним залишається вирішення проблем художнього перекладу, домагання точного передавання змісту та контексту оригіналу, належне збереження жанрово-стильових та структурно-композиційних особливостей оригіналу, відтворення індивідуального стилю автора активізуючи функції перекладу.

Висновки до Розділу 1

Переклад – це відтворення оригіналу засобами іншої мови зі збереженням єдності змісту й форми. Ця єдність досягається цілісним відтворенням ідейного змісту оригіналу в характерній для нього стилістичній своєрідності на іншій мовній основі. Основне завдання перекладача - це створення адекватного перекладу, який відтворює як зміст, так і форму оригіналу засобами іншої мови. Перекладач повинен володіти не тільки знанням обох мов, але й уміти аналізувати стилістичні й культурно-історичні аспекти вихідного тексту в зіставленні з можливостями мови перекладу й культури.

Уточнено поняття перекладацькі трансформації, які трактуються у процесі перекладу як прийоми логічного мислення; наведено робочу класифікацію перекладацьких трансформацій з урахуванням відомих у літературі класифікацій різних лінгвістів які вивчали це питання. Підсумовуючи проведений аналіз, слід зазначити, що стилістичні прийоми різних мов мають одну основу, однак їх функціонування в мовленні відрізняється. Одні й ті ж прийоми мають різний ступінь вживаності, виконують різні функції і мають різну питому вагу в стилістичній системі кожної мови, чим і пояснюється необхідність трансформацій.

Переклад є складною справою саме через цей складний комплексний характер перекладацьких трансформацій. Власне саме тому, адекватності перекладу можна досягнути саме завдяки вмілому комплексному використанню перекладацьких трансформацій, покликаних для усунення культурного непорозуміння.

Переклад художньої літератури є відповідальним і водночас надскладним завданням перекладача. Йому належить дослідити індивідуальність автора, його світогляд, що відображені в авторському стилі. Стиль автора він повинен втілити в таких виражальних мовних засобах, які б не порушували стиль оригіналу. Прагнення перекладача отримати переклад,

який буде тотожним, синонімічним оригіналу на всіх рівнях відтворення тексту іншою мовою, хоча повторити текст без відхилень чи втрат дуже складно.

РОЗДІЛ 2

СИСТЕМА ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ В РОМАНАХ СТІВЕНА КІНГА “THE SHINING”, “DOCTOR SLEEP”

2.1. Жанрова своєрідність романів

Задачою даного розділу є зробити короткий екскурс в літературну форму, яка носить назву література хоррор та показати вклад Стівена Кінга в розвиток цього напрямку. Ми зосередимося в основному на трьох його романах “The Shining”, “Doctor Sleep”, “The Green Mile”, адже саме вони й стали предметом нашого дослідження. Аналізу підлягали. їх стилістико-жанрові особливості, адже саме вони і є тим головним фактором, що зазвичай визначає стратегію перекладу.

Стівен Кінг відомий усім як король жанру жаху, який в своїх романах довів цей жанр до абсолютної досконалості. Він - майстер нагнітати страх за рахунок почуття невизначеності, занепокоєння, тривоги і залишати читача в постійному передчутті чогось недоброго чи навіть трагічного. Зазвичай, почуття жаху та напруженості, що з'являються вже з перших сторінок роману, не покидають читача до останньої хвилини.

Слід зауважити, що відчуття страху перед невідомістю завжди притягувало до себе людську допитливість і фантазію, але в умовах сучасного глобалізованого суспільства, здавалося б у комфортному та безпечному світі, інтерес до всього нестандартного, химерного та жахливого лише зростає. Цей інтерес і зумовив появу нового жанру Хоррор. Ця літературна форма тісно пов'язана з первинними інстинктами, забобонами, вірою в сни та містику, невідомими та непередбачуваними явищами. Все це породжувало у наших предків відчуття страху, яке керувалося підсвідомістю, інстинктами, релігією

та самим навколишнім світом, який був і є невичерпним джерелом всього таємничого.

Література жахів (англ. horror fiction) - є одним із жанрів фантастичної літератури, який, маючи справу з надприродним і фантастичним, приваблює сучасну людину. Це жанр набув на сьогодні великої поширеності і популярності, однак слід зазначити, що історико-літературне коріння літератури жаху лежить ще в готичному романі кінця XVIII ст. Точкою відліку готичної прози прийнято вважати 1764 р., коли світ побачив доробок Х. Уолпола “Замок Отранто” (H. Walpole “The Castle of Otranto”).

Відомо, що США в свій час подарували світовій літературі таких класиків як Едгар По, Марк Твен, Джек Лондон, Джон Стейнбек, Теодор Драйзер, Вільям Фолкнер, Ернест Хемінгуей, Рей Бредбері та багатьох інших. Всі вони були представниками різних напрямків та шкіл. Серед сучасних авторів, якими пишається Америка слід назвати і Стівена Кінга, всесвітньо відомого письменника, твори якого перекладено 33 мовами, видано у понад 35 різних країнах. В усьому світі надруковано вже понад 300 мільйонів екземплярів його книжок. У 2003 році цього визнаного короля жахів було нагороджено премією The National Book Foundation Medal за видатні досягнення в літературі. Майже всі твори С. Кінга були перекладені російською мовою. Українські переклади Стівена Кінга почали видаватися відносно недавно, серед них – «Вітер у замкову шпарину». Темна вежа VIII», «Зона покриття», «Історія Ліззі», «11/22/63», «Повна темрява,» “Без зірок», «Шукач”, Темна вежа -I», «Коли впаде темрява» та інші.

Кінга заслужено називають «королем жахів». Головною характерною властивістю жанру Хорор взагалі, вважається звернення до надприродних, фантастичних мотивів, де загроза може приходити як ззовні – у вигляді вампірів, перевертнів, зомбі, так і через наші страхи та несвідомі імпульси, які людина не може контролювати. С. Кінг, як ніхто інший, володіє основними прийомами створення «лякаючої» атмосфери в своїх творах, а категорія

жахливого, т.з ефекту «саспенс», у творах письменника і є домінантною ознакою його романів.

В англійській мові слово *suspense* ‘невідомість’, ‘невирішеність’ існує ще з XV ст. (від лат. *suspendere* ‘висіти’, ‘підвішувати’, тобто від початку поняття «саспенс» розуміється як певний «підвішений» стан, невідомість, тривога, що виникають в очікуванні певного рішення або результату. Онтологічна сутність явища «саспенс» як мистецтва - створювати напругу у свідомості людини. З точки зору психологічного підходу поняття «саспенс» визначається як психологічний когнітивний процес, який забезпечує реалізацію інших видів ментальної діяльності, що здійснюються при розумінні літературного тексту, і який підтримується читацькою діяльністю або самим текстом. У руслі нарратологічного підходу поняття «саспенс» розуміється як створення наративної напруги з метою інтенсифікації інтересу читача до того, що буде відбуватися далі, як мистецтво викликати у читача своєрідне занепокоєння щодо розвитку подальших подій.

У літературознавстві під поняттям «саспенс» розглядають художній ефект, спрямований на підтримку реципієнта художнього твору в емоційному стані напруженого очікування, невпевненості, нерішучості та напруженості перед невідомістю. Саме це і й стало особливо характерною рисою літературного доробку С Кінга.

Для аналізу нами будт обрані три романи Стівена Кінга “The Shining”, “Doctor Sleep”, “The Green Mile”.

2.2. Лінгвостилістична система засобів романів Стівена Кінга

Метою даного підрозділу було виконати лінгвостилістичний аналіз романів “The Shining”, “Doctor Sleep”, “The Green Mile”. Основним завданням

лінгвостилістичного аналізу художнього твору є з'ясування проблеми добору мовних засобів та їх трансформації в контексті певного твору; розгляд особливостей уживання мовних засобів відповідно до його емоційно-естетичного смислу. Об'єктами вивчення в лінгвостилістичному аналізі, крім індивідуальних стилів, є традиційні тропи, фігури мови; структури словесних образів у їх композиційній організації та словесній цілісності.

Ми зробили спробу проаналізувати лінгвальну репрезентацію атмосфери саспенс в романах Стівена Кінга оскільки атмосфера жаху може виражатися на різних рівнях мовної і мовленнєвої систем – на фонологічному, лексичному, стилістичному ми коротко розглянули всі їх.

Як відомо, фонетичними засобами вираження модальності страху стають особливості артикуляції та звучання. Під впливом емоції страху мовлення персонажів виражається у подовженні наголошених складів, зміни висоти тону, використанні емпатичної інтонації, тощо. Ця невербальна інформація, пов'язана з переживанням персонажами страху, передається в художньому тексті за допомогою відповідних графічних знаків, які розташовуються між вербальними сегментами. На письмі емотивно-марковані висловлення людини, охопленої страхом, відзначаються знаками оклику, питання, особливим чином розташованими в їхній синтаксичній структурі крапками, комами:

“No! Don't go! Please don't go!” [King 2012, 7 p.]

His mom was knocking at the bathroom door. “Danny? Are you all right?” [King 2013, 11 p.]

Як бачимо, знаки оклику та питання використані автором фіксують напруженість героя, який перебуває у стані жаху, крім цього, це підкреслюється повтором неповних окличних речень. Вербально оформлене емотивне вираження страху особи на письмі графічно також може відтворюватися також трьома крапками, наприклад:

“Oh God...” she whispered. [King 2013, 17 p.]

“Not like . . . Danny, have you ever seen dead people?” [King 2013, 28 p.]

“And when you called out... the echo... I couldn't tell if it was you... or...or...”
[King 2012, p. 35 p.]

В цьому реченні очевидно, що емоції страху переповнюють героя, він наче заляк. Тремтіння голосу на письмі ми бачимо завдяки крапок.

У вербалізації стану страху, в якому перебуває особа, окрім графічних та синтаксичних засобів найбільшу інтенсивність виявляють лексичні одиниці сучасної англійської мови

В даному підрозділі нашим першим безпосереднім завданням було виявлення мовних особливостей романів “The Shining”, “Doctor Sleep”, “The Green Mile”.на лексичному рівні, що передбачало дослідження основного корпусу лексики, представленої в цьому типі текстів. Як свідчить аналіз, основний корпус лексичних одиниць романів представлений загальноживаною лексикою, тобто це ті лексичні одиниці, які властиві для мовлення всіх носіїв конкретної мови без будь-яких обмежень. Загальноживані одиниці позначають реалії, пов’язані з суспільним життям, виробничою діяльністю, щоденними потребами усіх громадян, побутом тощо. Це назви осіб за родинними ознаками, найпоширенішими професіями, типовими рисами характеру, різними прикметами та якостями; назви частин тіла людини і тварини; назви сфер людської діяльності, галузей знань; тощо. Ця лексика вважається стилістично нейтральна чи майже нейтральна, зрозуміла і звична для кожного носія мови, однаковою мірою використовується в усному і писемному мовленні.

Однак помилково вважати, що загальноживана нейтральна лексика позбавлена прагматичного потенціалу.

Згідно з підходом до емотивності В. І. Шаховського, існує три групи лексики для мовної репрезентації емоцій:

- 1) лексика, що називає емоції;
- 2) лексика, що описує емоції;
- 3) лексика, що виражає емоції.

Розглянемо приклади такої лексики, вилученої з романів “The Shining”, “Doctor Sleep”, “The Green Mile”.

Так, до першої групи відносяться мовні засоби на безпосереднє вираження емоції страху у чистому вигляді: *fright, horror, panic, alarm, death, murder, kill, doom, fate, tremble, darkness, execute, die, slaughter, ghost, mystery*.

До другої: *dead, dead people, dead silence, glassy whisper, sepulchral voice, emptiness, the prick of fear, scared, shiver, killed, fishy fingers, huge, muffled screaming, put to death, electrocute*.

До третьої - вигуківі слова, які забезпечують безпосереднє передавання страху у конкретній ситуації: *Oh, oh God, eh, hey, what*.

Аналіз також показав, що крім загальноповживаної лексики багато одиниць інших лексичних прошарків: терміни, варваризми, сленгізми (арго), діалектизми, жаргонізми, вульгаризми.

Лексика кожного з цих прошарків виконує певну функцію. Розглянемо це на прикладах.

Так, терміни використовуються в романах “The Shining”, “Doctor Sleep” для досягнення достовірності повідомлення, підтвердження наукового характеру фактів, які описуються. Наприклад: *experiment, physiology, suspect, evidence, penalty, research*.

Арготизми—слова або звороти з арго, що вживаються з метою засекречення мови, створення ефекту потайного мовного виокремлення. У художньому мовленні одиниці цієї категорії використовуються зі стилістичною настановою, що зумовлена тематикою твору, переважно для створення типізованого середовища спілкування дійових осіб як засіб

мовної характеристики персонажів: *bastard, fellow, chap, kiddie-fiddler, fishy, blab*

Жаргонізми—специфічні, емоційно забарвлені слова та вирази, які функціонують у мовленні окремих соціальних груп, об'єднаних спільністю інтересів, вподобань, віком, ситуацією, діяльністю. Вони мають експресивно нейтральні, нормативні відповідники в загальнонародній мові належать до вузькоспеціальної лексики. Це, наприклад: *bitch, whore,*

Вульгаризми—згрубілі, неприйнятні в літературній мові слова, або вислови, що мають знижене звучання і перебувають за межами літературної норми(непристойні, лайливі слова, а також прокльони, прізвиська); входять до складу просторічної лексики. Це такі приклади: *damn, beast, hell, ass, fool, dull, foolish.*

Діалектизми у розмовному мовленні є засобом вільного, невимушеного, повсякденного спілкування носіїв певної говірки (говору). У художньому мовленні –використовуються для відтворення місцевого колориту описуваного з усіма деталями та характерними: *gramma, grampa, folks.*

Запозичення або іншомовні слова в художній літературі іншомовні слова виступають в образно-стилістичній ролі, стають компонентами тропів та стилістичних фігур. Так, уживаючись у переносному значенні, слугують засобом створення комічногочи іронічного ефекту; або ж використовуються для відтворення певного колориту зображуваного середовища (переважно екзотизми й варваризми). Наприклад: *fedora*

Досягнути в своїх романах ефекту саспенсу та жаху перед невідомим автору допомагають також і стилістичні засоби. Все це є головним будівельним матеріалом письменника і покликане збагатити його емоційними нюансами, увиразнити художнє зображення, допомогти передати додаткове експресивно-емоційне значення, здійснити вплив на читача. До лексичних засобів виразності, належать тропи: метафора, метонімія, гіпербола, літота,

іронія, перифраз. Більш детально ми розглянемо використання та переклад стилістичних засобів у романах Стівена Кінга у наступному розділі.

Висновки до Розділу 2

У цьому розділі, ми розглянули та проаналізували індивідуальний стиль написання творів Стівена Кінга, а саме на фонологічному, лексичному та стилістичному рівнях. Окрім загальноживаної нейтральної лексики автор романів використовує лексику для мовної репрезентації емоцій, а саме: вигуківі слова та фрази, стилістичні тропи та лексику різних прошарків (діалектизми, вульгаризми, жаргонізми, терміни, сленгізми). Вона потрібна для відтворення атмосфери хоррору, для виділення якихось дрібних деталей та елементів, для передачі естетичної функції художнього тексту.

РОЗДІЛ 3

ВІДТВОРЕННЯ СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТВОРІВ СТВЕНА КІНГА В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

3.1 Лексико-стилістичні особливості та способи їх перекладу

У художньому тексті важливу роль відіграють лексико-стилістичні прийоми. Способи передачі стилістичних прийомів в перекладі художнього тексту були розглянуті на прикладі трьох романів Стівена Кінга “The Shining”, “Doctor Sleep”, “The Green Mile”.

Мета дослідження - проаналізувати способи передачі лексико-стилістичних прийомів в перекладі з англійської мови на українську на прикладі художнього твору. Використовувалися порівняльний, описовий метод і метод суцільної вибірки. Аналіз тексту проводився методом суцільної вибірки, при цьому було виявлено велику кількість лексико-стилістичних прийомів. Найбільш часто в романі зустрічаються метафори, епітети і порівняння, інші тропи застосовані в меншій кількості.

Розглянемо деякі з них:

1. метафори;

В їх основі лежить перенесення назви і властивостей одного об’єкта на інший за принципом їх схожості.

It was supposed to be for them, but I always thought: it was really for us, to keep us from seeing the awful tide of dismay in their eyes as they realizing they were going to die with their knees bent [King 2008, 5p.].

Вважалося, що це задля них, але я завжди думав, що насправді це для нас: щоб ми не бачили того жаского припливу переляку в їхніх очах, коли вони усвідомлювали, що помрут із зігнутими коліними [Кінг 2018, с. 6].

Тут метафорою є словосполучення *tide of dismay*, яке було переведено дослівно - приплив переляку. Слово *tide* 'приплив' зазвичай використовується, коли мова йде про воду. В даному випадку перенесення значення необхідне для вираження поступового наростання характерного стану.

The tears which had threatened all day now came in a cloudburst and she leaned into the fragrant, curling steam of the tea and wept [King 2012, 4 p.].

Сльози, що загрожували цілий день, тепер ринули зливою, і, нахилившись до паруючої духмяною, звивистою парою чашки, вона заридала [Кінг 2014, с. 6].

У цьому разі, метафорою являється словосполучення *the tears came in a cloudburst*. В українському перекладі, на нашу думку, використовується більш емоційно-забарвлена лексика. Дієслово *ринуть* має сильніший емоційний вплив на читача, ніж *come*.

In his speech as in so many other things he was a mystery [King 2008, 8 p.].

У манері говорити, як і в багатьох інших речах, він залишався загадкою [Кінг 2018, с. 10].

В даному прикладі метафорою є слово *mystery* 'загадка'. Стилiстичний прийом при перекладі не втратив своєї функції. Образу охарактеризованої людини була додана якась недовомленість.

Lost your temper [King 2008, 3 p.].

«Дав волю норову» [Кінг 2018, с. 4].

У даному випадку перекладач, вирішив передати метафору *lost temper* словосполученням, яке в українській мові, також являється метафорою. Вважаємо, цей переклад досить вдалим.

“Shut your mouth and open your ears. Take some instruction.” [King 2013, 10 p.]

— Закрий свого рота й відкрий вуха. Отримаєш деякі настанови [Кінг 2019, с. 12].

У даному прикладі, автор використав метафору *open your ears*, перекладач виконав дослівний переклад з використанням таких самих частин мови, але в

українській мові використовується еквівалент слухай. Словосполучення відкрий вуха не є характерним для української мови, тому переклад, ми вважаємо, неадекватним.

2. епітети;

До них відносяться слова або словосполучення, що образно визначають предмет, підкреслюючи його характерні властивості та якості.

Sitting on the riverbank in a faded, bloodstained jumper was the biggest man any of them had ever seen—John Coffey [King 2008, 22 p.].

На березі річки у вицвілому й заплямованому кров'ю комбінезоні сидів найбільший здоровань з усіх бачених ними раніше – Джон Коффі [Кінг 2018, с. 23].

Тут використані епітети *faded, bloodstained*, що нагнітають атмосферу хорору, адже тут використана лексема *blood*. При перекладі окрім прикметників, використаний іменник. Така кількість епітетів в даному уривку призводить до ефекту неочікуваності. Словосполучення *the biggest man* перекладено, як найбільший здоровань, що тільки підкреслює фізичні дані героя.

His enormous, splay-toed feet were bare [King 2008, 22 p.].

Його велетенські пласкостопні ноги були босі [Кінг 2018, с. 23].

У даному випадку стилістичний прийом був перекладений дослівно. Слова *enormous, splay-roed* знову ж таки, передають опис зовнішніх характеристик героя.

“He is” – I agreed. – “Monstrous big.” [King 2008, 8 p.]

- Так, - погодився я, - жахливо великий [Кінг 2018, с. 10].

Тут застосований епітет *monstrous big* для вираження неймовірно великих розмірів охарактеризованої людини. Стилiстичний прийом дослівно відтворено в тексті перекладу.

She had gotten out and tried to choke him with her fishy (but terribly strong) fingers [King 2013, 4 p.].

Потім вона вибралась звідти і намагалася його задушити своїми риб'ячо-драглистими (але жахливо сильними) пальцями [King 2019, с. 5].

Досить цікавим є використання лексеми *fishy* для опису частини тіла людини. Можливо, автор намагався передати некроз тканин, а саме їх руйнування та запах. Щодо перекладу даної лексеми на риб'ячо-драглистими, вважаємо його адекватним та влучним, адже переклад точно передає в'язкість або те, що пальці рук вже обвислі.

He gave me a sharp dry look [King 2008, 3 p.].

Він затримав на мені гострий, сухий погляд [King 2018, с. 4].

В даному реченні використано два епітети - *sharp* і *dry* - для опису погляду. У тексті перекладу образність епітета передана повністю: гострий погляд означає 'пронизливий', сухий можна розуміти як 'беземоційний'.

There was a black silk bag that went over their heads after they had finished their rambling and mostly disjointed last remarks [King 2008, 3 p.].

Була ще чорна шовкова торбинка, яку надівали їм на голови після того, як вони договорювали свої белькотливі та здебільшого беззв'язні останні слова [King 2018, с. 4].

Епітети *rambling*, *disjointed*, *last* передані дослівно. Автор хотів показати незрозумілість сказаного, вважаємо, що перекладачу вдалось виконати переклад точно та не менш вдало, ніж автору, використовуючи лексему белькотливий в значенні — пусті, нічого не варті слова. Але, зверніть увагу, як просто та лаконічно автор описав предмет а *black silk bag*, який асоціюється зі смертю у в'язнів. Можливо, він хотів передати вже звичність предмету. В тексті перекладу використане слово торбинка, лексичне значення якого слабкіше.

3. порівняння;

Мається на увазі зіставлення двох предметів або явищ з метою прояснення одного з них через інше.

One was a woman, Beverly McCall. She was black as the ace of spades and as beautiful as the sin you never had nerve enough to commit [King 2008, 16 p.].

Одна була жінка, Беверлі Маккол. Чорна, як винувий туз, і прекрасна, як гріх, на який вам не стало духу наважитись [Кінг 2018, с. 18].

Тут наведені порівняння *black as the ace of spades, as beautiful as the sin*, які в тексті перекладу передані дослівно. Цей стилістичний прийом, начебто, показує недосяжність жінки.

Their blonde hair, once curly and light as milkweed fluff, was now matted to their heads and streaked red. The man holding them sat bawling up at the sky like a moonstruck calf, his dark brown cheeks slicked with tears, his face twisted in a monstrous cramp of grief [King 2008, 23 p.].

Їхне біляве волосся, колись кучеряве й легеньке, мов пух кульбаби, червоними смугами прилипло до голів. Чоловік, що тримав їх, сидів і голосив, здійнявши голову до неба, як зачароване місяцем теля. Його темно-коричневі щоки блищали від сліз, а обличчя спотворила монструозна гримаса горя [Кінг 2018, с. 25].

В цьому невеликому уривку, ми бачимо використання різних стилістичних прийомів: порівняння - *curly and light as milkweed fluff* вказує на невинність та юність дівчат, *sat bawling up the sky like a moonstruck calf* базується на образі беззахисного теля, тобто контраст величезного тіла героя та його справжніх почуттів; епітети — *dark brown* передані дослівно. Ми бачимо, що лексему *monstrous* передано за допомогою транслітерації.

Her eyes were also gray, like steel mirrors [King 2013, 12 p.].

Очі в неї були також сиво-сірого кольору, як у сталевих дзеркал [Кінг 2019, с. 13].

Знову ж таки дослівний переклад стилістичного засобу, а ось лексему *gray* було передано складним прикметником сиво-сірий для опису більш детального образу.

Also, there was a smell. A bad one. As if a rat had died in the walls [King 2013, 13 p.].

А ще там був запах. Поганий запах. Такий, ніби пацюк здох десь між стінами [Кінг 2019, с. 14].

Стилістичний прийом передано ідентично. А ось, лексему *rat*, що позначає гризуна, було передано словом *пацюк* з більш негативним лексичним забарвленням, адже зазвичай, за зовнішнім виглядом, *пацюки* — жирні, схожі на *поросся*.

Стівен Кінг застосовує також ідіоми, перифрази, персоніфікацію, синекдоху і оксюморон.

Ідіома - стійкий вираз, значення якого відрізняється від буквального сенсу.

You heard people say “My blood ran cold”? [King 2008, 31 p.]

Вам знайомий такий вислів: «Кров застигла у мене в жилах»? [Кінг 2018, с. 33]

В даному прикладі використовується ідіома *blood ran cold*, яка має український еквівалент *кров застигла в жилах*, тому в тексті перекладу вона складається з тих же лексичних компонентів і має ідентичне стилістичне забарвлення.

Перифраз - заміна будь-якого слова або виразу описовим зворотом.

Appeals weren't for the likes of John Coffey, not back then; they had their day in court and the world forgot them until they saw a squib in the paper saying a certain fellow had taken a little electricity along about midnight [King 2008, 34 p.].

Їм давали день в суді, а потім світ забував про них, поки в газеті не з'явилися рядки, що такий-то ім'ярек прийняв опівночі трохи електрики [Кінг 2018, с. 35]

Тут бачимо, як автор замінює слово *executed* 'страчений' на *had taken a little electricity along about midnight* 'прийняв опівночі трохи електрики'. Це зроблено для пом'якшення опису такого неприємного явища, як смертна кара або страта.

Персоніфікація - віднесення характеристик і якостей живих істот до неживих предметів.

Old Sparky his own self, sitting up on a plank platform at the southeast corner of the store room, stout oak legs, broad oak arms that had absorbed the terrorized

sweat of scores of men in the last few minutes of their lives, and the metal cap, usually hung jauntily on the back of the chair, like some robot kid's beanie in a Buck Rogers comic-strip [King 2008, 48 p.].

Олд Спаркі, власною персоною, стоїть на дерев'яній платформі в південно-східному кутку, потужні дубові ніжки, широкі дубові підлокітники, що увібрали в себе холодний піт безлічі чоловіків в останні хвилини їхнього життя, і металевий шолом, зазвичай недбало висить на спинці стільця схожий на кепку малюка- робота з коміксів про Бака Роджерса [Кінг 2018, с. 50]

Протягом усього роману “The Green Mile” спостерігаємо наділення електричного стільця ознаками живого предмета. По-перше, саме прізвисько Old Sparky, яке перенесено в текст перекладу шляхом транслітерації - Олд Спаркі, - є ім'ям власним. По-друге, використовуються дієслова та іменники, які звичайно використовуються до живих істот: sitting up, legs, arms, lap.

Оксюморон - поєднання двох суперечать одна одній за змістом слів.

I was both right and wrong.

Я мав рацію і помилявся одночасно [Кінг 2018, с. 56]

В даному випадку протилежні за значенням слова - right and wrong. Цей прийом дозволяє висловити всю неоднозначність майбутніх подій.

Синекдоха - називання цілого через його частину і навпаки.

He took the shotgun he kept mounted in the mudroom high out of the reach of little hands, and gave Howie the 22 they had been saving for his birthday in July [King 2008, 17 p.].

Він взяв гвинтівку, яку тримав в коморі - подалі від дитячих рук, і дав Хови гвинтівку двадцять другого калібру, яку приберегли до дня його народження в липні [Кінг 2018, с. 19]

У цьому прикладі використовується заміна цілого його частиною, тобто під *little hands* мається на увазі слово *children*.

Проаналізувавши переклад лексичних стилістичних прийомів найвідоміших творів Стівена Кінга, можна зробити висновок, що від їх

правильної інтерпретації залежить емоційне забарвлення і колоритний опис предметів і явищ.

Висновки до Розділу 3

Таким чином, аналіз різних лексико-стилістичних трансформацій, використаних при перекладі романів Стівена Кінга “The Shining”, “Doctor Sleep”, “The Green Mile” з англійської мови на українську, показав, що найбільш використовуваними стилістичними засобами являються метафора, епітети та порівняння. Загалом, перекладач виконав переклад стилістичних засобів за допомогою дослівного або буквального перекладу. В деяких випадках, він уникав повноцінного перефразування речення або тропи, що не дало змоги зберегти емоційність та експресивність мови героїв, що інколи неможливо при буквальному перекладі.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження ми проаналізували специфіку перекладу художніх текстів.

Ми з'ясували, що художній текст (текст художнього твору) - це текст, основною функцією якого є естетична дія на читача. В зв'язку з цим виникає питання точності, повноцінності або адекватності художнього перекладу. Розглянувши проблематику перекладу художніх творів, можна сказати, що перед тим, як починати перекладати художній твір, потрібно перш за все проаналізувати його особливості, а саме структуру художнього тексту на лексичному, фонологічному, стилістичному рівнях. Варто пам'ятати, що художній твір має художні образи, які потрібно дослідити у творі, а потім правильно відтворити їх при перекладі. Основним моментом під час роботи перекладача над текстом оригіналу є реалізація та подальше корегування великої кількості різноманітних перекладацьких трансформацій, які уможливають максимально точне відтворення інформації з урахуванням норм мови перекладу.

При вирішенні завдання нами були вивчені праці таких відомих російських, українських і зарубіжних фахівців в області перекладу художніх текстів, такі як В. В. Виноградов, О. О. Селіванова, М. М. Бахтін, В. Н. Комісаров, Ж. Мунен, А. В. Мамрак.

У висновку, варто сказати, що література жахів в ХХ столітті стала невід'ємною складовою частини життя не тільки США, але і всього світу. Кращі твори літератури жахів продовжують розбурхувати серця читачів, будять їх уяву і думки. І одним з головних майстрів жанру хоррор є Стівен Кінг. Нам було цікаво дослідити використання лінгвостилістичних засобів у циклі романів Стівена Кінга "The Shining", "Doctor Sleep" та їх відтворення в україномовному перекладі.

Емоційність образної системи твору досягається за рахунок використання стилістичних засобів, зокрема епітетів, порівнянь, метафор,

ідіом. Як правило, О. Красюк передає їх за допомогою еквівалентних або близьких за формою стилістичних засобів українською мовою. Найчастіше він вдається до змін на стилістичному рівні, ніж на лексичному, через це іноді риси мовлення не характерні для української мови. Лінгвостилістичні засоби не зазнали відчутної трансформації при перекладі, було в основному збережено авторське синтаксичне членування мови твору та його інтонаційно-стилістичне забарвлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева І. О., Єрохіна Д. В. Особливості утворення жаху в хронотопі роману С. Кінга “It” в оригіналі та перекладі. *Нова філологія. Збірник наукових праць*. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. №75. С. 10-15.
2. Балахтар В.В., Балахтар К.С. Адекватність та еквівалентність перекладу. *«Спецпроект: аналіз наукових досліджень»* : матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 2011. С. 28–33.
3. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Москва, Международные отношения, 1975. 324 с.
4. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики. Москва : Худож. лит., 1975. 502 с.
5. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (Общие и лексические вопросы). Москва : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. 224 с.
6. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка. Изд. 2-е, испр. Москва : Либроком, 2012. 376 с.
7. Гарбовский Н. К. Теория перевода. Учебник для студентов высших учебных заведений. Москва : Издательство Московского университета, 2004. 542 с.
8. Дюришин Д. Художественный перевод в межлитературном процессе. Проблемы особых межлитературных общностей. Москва, 1993. 211 с..
9. Заботина Т. Е. Подход к интерпретации как к действованию. Филологическая герменевтика и общая стилистика. Тверь : ТГУ, 1992. С. 54-65.
10. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода. Проблемы переводоведения в освещении зарубежных ученых. Москва : ЧеРо, 1999. 136 с.

11. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение : учеб. пособие. Москва : ЭТС, 2004. 424 с.
12. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. Москва: Высш. шк., 1990. 253 с.
13. Коронець І.В. Вступ до перекладознавства: Навч. Посібник. Вінниця : Нова Книга, 2008. 515 с.
14. Коптилов В. И вширь и вглубь. Мастерство перевода. Москва, 1973. В.9. С. 260.
15. Краткая литературная энциклопедия. Москва, 1968. С. 655.
16. Латышев Л. К. Курс перевода: Эквивалентность перевода и способы ее достижения. Москва, Международные отношения, 1986. 247 с.
17. Латышев Л. К. Перевод: проблемы теории, практики и методики преподавания. Москва : Просвещение, 1998. 160 с.
18. Мамрак А. В. Вступ до теорії перекладу. Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
19. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода. Москва: Московский лицей, 1996. 208 с.
20. Мунен Ж. Теоретичні проблеми перекладу. Переклад як мовний контакт. *В сб. Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике.* Москва : Международные отношения, 1978. С.36-41.
21. Потебня А. А. Теоретическая поэтика. Москва : Изд-во Наука, 1990. 181 с.
22. Псурцев Д. В. К проблеме перевода и интерпретации художественного текста: об одном критерии адекватности. Вестник МГЛУ. Москва. 2002. Выпуск 463, Перевод и дискурс. С. 16-26.
23. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Москва : Р. Валент, 2004. – 240 с.
24. Сафиуллина В.П., Шакирова З.И. Стилистика : учеб. Пособие. Альметьевск : ИИЦ АГИМС, 2010. 146 с.

25. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля, 2011. 844 с.
26. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке. Монографічне видання. Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. – 488 с.
27. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
28. Складчикова Н. В. Семантическое содержание метафоры и виды его компенсации при переводе. Номинация и контекст : сб. науч. тр. Москва, 1985. С. 21–29.
29. Солодуб Ю. П., Альбрехт Ф. Б., Кузнецов А. Ю. Теория и практика художественного перевода: учебное пособие для вузов. Москва: Издательский центр «Академия», 2005.
30. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы). Москва : Филология три, 2002. 418 с.
31. Черноватий Л. І. Переклад англомовної економічної літератури. Вінниця : Нова книга, 2007. 416 с.
32. Швейцер А. Д. Возможна ли общая теория перевода? Тетради переводчика. Вып. 7. Москва : 1970. 165 с.
33. Щерба Л. В. Избранные работы по языкознанию и фонетике; Ленинград : Издательство Ленингр. ун-та, 1958. 182 с.
34. Neubert A. Text and Translation. Leipzig : Verlag Enzyklopaedie, 1985. 168 p.
35. Pym Anthony Exploring Translation Theories. London and New York : Routledge, 2009. 190 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Кінг С. Доктор Сон: роман, пер. з англ. О. Красюк. Харків : Книжковий клуб “Клуб Сімейного дозвілля”, 2019. 604 с.
2. Кінг С. Зелена миля: роман. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 432 с.
3. Кінг С. Сяйво : роман; пер. з англ. та ком. О. Красюка; худож. О. Семякін. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2014. 640 с.
4. King S. Doctor Sleep: A novel. New York : Scribner, 2013. 544 p.
5. King S. The Green Mile. London : Gollancz, 2008. 448 p.
6. King S. The Shining: A novel. Anchor; Reissue edition, 2012. 688 p.

SUMMARY

Translation is a specific communicative act. Its main task is to promote interlinguistic and intercultural communication. Translation is rather difficult and responsible process as the translated text should transmit the same intentions as the original. Translation demands not only linguistic knowledge but also competence in numerous spheres of people's life. So the basis of translation is not only vocabulary and grammar rules but the whole culture. Literary translation is a very specific kind of translation as it is connected with aesthetic and expressive functions of the literary text. Translator should not only transmit the information given in the text but to produce the same emotional and aesthetic impression to the reader as the original text. So the most important problem of literary translation is to find ways to translate stylistic means, to find or create equivalents in another language. That is why translator is often considered as co-author.

The Diploma work researches the peculiarities of the Ukrainian translation of the works by Stephen King "Doctor Sleep", "The Green mile", "The shining". The specific subject of the work is the lingostylistic devices in the world of horror.

The expressive means of the work are translated with the different degree of adequacy. This is caused by the difference in semantic and structural systems of English and Ukrainian language. It must be said that the translator did a couple of unjustified substitutions.

The findings of the Diploma work can be contributory to the theory and history of literary translation, especially in the context of Ukraine's culture, and to the studies and further development and translation of modern English literature in Ukraine.

Keywords: *literary translation, translation adequacy, lingostylistic devices.*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, _____, студент(ка) _____ курсу,
форми навчання _____, факультету _____,
спеціальність _____, освітньо-професійна програма
_____, адреса електронної
пошти _____,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему
«_____»

відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____